

In memoriam prof. dr. Maas Boertien (1923-2005)

H. Biesma

Dit is een weergave van wat ds. Biesma, op verzoek van zr. Boertien en namens onze deputaten, heeft gezegd in de rouwdienst in de English Reformed Church, Begijnhof te Amsterdam, op donderdag 20 jan.j.l.

Tegen het eind van de jaren veertig van de vorige eeuw kwam in onze kerken heel voorzichtig de vraag op of er niet wat gedaan moest worden om ‘in de kerk meer belangstelling voor de arbeid m.b.t. Israël te wekken’. Grote stimulator daarin was prof. W. Kremer. Vanuit de gedachte dat God Israël niet heeft losgelaten en dat daarom de kerk dat evenmin mocht doen, stelde hij ‘dat er dringend behoefte is aan een jonge Predikant, die zich inzake de Jodenzending specialiseert, opdat hij verantwoord kan spreken’. Al gauw kon aan de synode (1950) worden meegedeeld dat er contacten waren gelegd: wij hebben een jonge man gevonden, die bereid is zich voor dat werk te bekwamen! Hij heette: Maas Boertien. En met een voorlopig mandaat – geldig voor ten hoogste drie jaren! – mochten deputaten geld uittrekken ‘voor de kosten van een zodanige opleiding van candidaat Boertien’. Dat geld en die opleiding zijn van grote betekenis geworden – voor Maas en evenzeer voor onze kerken. Op de vraag hoe bij hem de belangstelling voor Israël was gewekt, vertelde hij eens dat het hem al enigszins van huisuit was meegegeven. Het werd versterkt door de voor hem toen nog onleesbare hebreeuwse woorden op de synagoge in Zwolle én door de joodse burens, bij

wie hij op vrijdag (de sabbat!) de lichten mocht aansteken.

Tijdens zijn predikantschap in Wormerveer kon hij zich specialiseren door studie aan de Universiteit van Amsterdam. Op 27 januari 1954 werd hij in Groningen bevestigd als predikant voor de Evangelieverkondiging onder Israël, werkzaam te Hamburg. Daar was, door oorlogsomstandigheden, de ‘Jerusalem-Gemeinde’ gereduceerd tot nauwelijks iets meer dan een randgebeuren. Maas heeft daar veel opbouwwerk mogen doen.

De synode van 1959 gaf aan onze deputaten toestemming ‘om in plaats van Hamburg tot arbeidsveld Jeruzalem aan te wijzen voor ds. M. Boertien, in relatie met de United Christian Council of Israël’, een samenwerkingsverband van ongeveer 18(!) kleine protestantse kerken en groepen.

Bij dit synodebesluit werd tegen ds. en mevr. Boertien gezegd: ‘Een biddende kerk blijft in het vaderland achter u staan’ – en je zult je nog wel herinneren hoe jullie de zegenbede uit Ps. 134 werd toegezongen.

Jeruzalem (1960-1967) is een onvergetelijke plaats en periode geworden. Maas vertelde daar graag van: hoe blij hij was met een hebreeuwse schrijfmachine; hoe hij – bij het uitgeven van christelijke lectuur – moest zoeken naar passende Ivrietwoorden voor christelijke termen; hoe diep het hem ontroerde toen hij vanuit Ps. 51 een gesprek-van-hart-tot hart kon

hebben met joodse rabbijnen. Niet alleen zijn werk werd gewaardeerd, óók dat jullie als gezin tijdens de zesdaagse oorlog op jullie post in Jeruzalem bleven. Nog tijdens een werkbezoek in 2000 hoorde ik met waardering over hem spreken.

Na 1967 (zijn benoeming in Amsterdam) bleef hij aan Groningen verbonden en woonde hij als afgevaardigde en adviseur onze vergaderingen bij. Wat hebben wij veel profijt gehad van zijn kennis en ervaring en wijze raad. Ik kon op hem leunen, toen ik in de jaren tachtig mede betrokken was bij het zoeken naar een 'nieuwe' Israëlpredikant. Kernachtig wist hij te zeggen waar het om ging en gaat: dat de Joden niet als vreemdeling ten opzichte van Gods verbond, belofte en roeping mogen worden beschouwd; met

hén is God begonnen; de relatie met hen heeft Hij nooit verbroken, al is het vaak door grote diepten heen gegaan. En de kerk moet altijd blijven beseffen dat zij 'erbijgekomen is'.

Nog een door hemzelf gegeven typering van de aard en de bedoeling van zijn werk is me bijgebleven: dat het gaat om het op gang brengen van het gesprek met Israël vanuit de Schriften en over wat die Schriften zeggen over de 'klaarblijkelijkheid' van Jezus als de aan Israël beloofde Messias. Misschien is dat een typische Maas-zin: kort, wezenlijk en duidelijk. Daar ligt inderdaad de kern van de ontmoeting tussen Israël en de kerk. En in dat opzicht hebben we veel van Maas geleerd!

Hij is wel eens een 'grensganger'

Bij het overlijden van G.J. Ornstein

G.C. den Hertog

Op 24 januari j.l. overleed onze oud-deputaat Gottlieb J. Ornstein. Bijna veertig jaar was hij afgevaardigde namens de particuliere synode van het Zuiden. Dat hij zo'n lange periode deel heeft uitgemaakt van ons deputaatschap had alles te maken met zijn bijzondere verbondenheid met Israël. Zijn grootvader Gottlieb

Ornstein was een Roemeense jood, die op de vlucht voor de pogroms eind 19e eeuw op doorreis naar Amerika in Rotterdam terechtkwam, vervolgens in Amsterdam, waar hij - zoals hij zelf op het schutblad van zijn bijbel verwoordde - zijn Heiland Jezus Christus leerde kennen.

De vader van onze broeder Ornstein was een markante figuur, die ook deel heeft

uitgemaakt van het Israël-deputaatschap. Toen hij in 1961 betrekkelijk jong overleed, heeft de particuliere synode in zijn plaats onze Gottlieb benoemd. Diep was hij zich bewust van zijn afkomst uit Israël, en tegelijk gaf hij zich uit liefde tot Christus en zijn gemeente aan allerlei kerkewerk. Zo heeft hij de laatste jaren veel gedaan in de kerkenraad van Rotterdam-Centrum en voor het pastoraat onder varenden. Maar hoezeer hij Rotterdammer was, en de haven hem vertrouwd was, dat was niet waar zijn hart klopte.

Vantevoren had hij vastgelegd dat op de rouwcirculaire het 'Hoor Israël' in het Hebreeuws weergegeven zou worden. Ook de schriftlezing voor de dienst had hij uitgekozen: Romeinen 11,25-36. Dat bijbelgedeelte zal niet vaak in een dienst